

# ПЕРСПЕКТИВА ВИКОРИСТАННЯ ТОРФУ ДЛЯ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ, ПОРУШЕНИХ ГІРНИЧИМИ РОЗРОБКАМИ

Інститут геологічних наук НАН України

## *Анотація*

*Найбільш суттєвих та важко-відновлювальних змін природно-територіальним комплексам, завдає гірничо-промисловість, а особливо відкриті розробки надр. Мають місце негативні екологічні наслідки локального та регіонального масштабів, порушення повітряного режиму ґрунту, руйнування його структури, яка формувалась не одне тисячоліття, зміна водного режиму, засмічення та втрата землею поживних речовин, що підвищує небезпеку їх подальшої втрати та деградації.*

**Ключові слова:** рекультивация, ґрунт, порушені землі, торф.

## **Abstract**

The most significant and difficult-to-restore changes in the natural-territorial complex are caused by the mining industry, and especially by open-cast mining. There are negative environmental consequences of local and regional scale, disruption of soil air regime, destruction of its structure, which was formed more than a millennium, changes in water regime, clogging and loss of soil nutrients, which increases the risk of further loss and degradation.

**Keywords:** reclamation, soil, disturbed lands, peat.

## **Вступ**

Найбільша кількість порушених земель у Дніпропетровській – 36,6 тис. га; Донецькій – 25,2 тис. га; Львівській – 11,6 тис. га; Луганській – 10,6 тис. га. областях. Внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних та інших робіт зареєстровано близько 160 тис. га. порушених земель: відпрацьованих – 50,6 тис. га; у стадії гірничотехнічної рекультивациі – 2473,3 га; у процесі усадки – 1851,3 га.

У зв'язку з цим порушені землі підлягають штучному відновленню, особливо важливим для забезпечення відновлення якостей і продуктивності земель, набувають питання щодо удосконалення технологій рекультивациі. Варто зазначити, що рекультивация є одним із головних заходів відновлення земель, який спрямований на відновлення ґрунтового покриву, продуктивності порушених земель та поліпшення їх стану. Рекультивациі підлягають всі землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, ґрунтовому покриві, материнських породах та породах, що їх підстиляють, які відбулися внаслідок проведення гідротехнічних, гірничодобувних, геологорозвідувальних та інших робіт.

## **Результати дослідження**

Згідно статті 166 Земельного кодексу України, рекультивация порушених земель – це комплекс організаційних, технічних і біотехнологічних заходів, спрямованих на відновлення ґрунтового покриву, поліпшення стану та продуктивності порушених земель, та згідно статті 52 Закону України «Про охорону земель», передбачено, що рекультивациі підлягають землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт.

На ділянках з порушеним рослинним покривом рекомендовано використовувати торф. Торф має важливе значення для ґрунтової екосистеми, оскільки подібний до детритного комплексу мінерального ґрунту і може виступати безпосереднім джерелом утворення гумусу. Крім того, використання торфу як добрива впливає на поживний режим, агрофізичні, агрохімічні і водно-фізичні показники ґрунту, що дає можливість в подальшому використовувати його для рекультивациі деградованих та порушених земель. Ефект від внесення високих доз торфу

безпосередньо, чи у складі компостів чи торф'яних сумішей, може прослідковуватись вже протягом 15-20 років. Крім того, торф унікальна сировина для відновлення порушених земель:

- сприяє створенню сприятливих умови для розвитку ґрунтової мікрофлори;
- повна засвоюваність в ґрунті;
- сприяє покращенню водно-повітряного та поживного режиму земель;
- посилює біологічну активність та прискорює процесів ґрунтоутворення;
- екологічно безпечний;
- простий у використанні і не потребує особливого догляду;
- використання торфу економічно більш вигідний для організацій, що займаються рекультивацією порушених земель.

### **Висновки**

Рекультивація порушених земель, відновлення ґрунтового покриву і повернення до первинного стану та повернення до народного господарства вважається однією з найглобальніших проблем сучасності, а використання торфів для рекультивації, відновить продуктивність земель в регіонах, де землі зазнали негативного впливу внаслідок видобутку корисних копалин. Наявність в зоні Українського Полісся великої кількості торфовищ, в тому числі, невеликих мілких торфовищ, дозволяє використовувати дану сировину без значних транспортних витрат, особливо в складних сучасних ринкових умовах торфи економічно доцільно використовувати як місцеві органічні добрива для покращення екологічного стану та відтворення родючості ґрунтів.

***Ярошовець Катерина Андріївна*** – аспірантка, відділ геології корисних копалин, Інститут геологічних наук НАН України, Київ, e-mail [katerina.yaroshovetseo\\_33@ukr.net](mailto:katerina.yaroshovetseo_33@ukr.net)

***Yaroshovets Kateryna Andriivna*** - Postgraduate Student, Department of Mineral Geology, Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, e-mail [katerina.yaroshovetseo\\_33@ukr.net](mailto:katerina.yaroshovetseo_33@ukr.net)